

TÜRKİYE’NİN UFRS YOLCULUĞU VE MUHASEBE EĞİTİMİNE ETKİLERİ¹

TURKEY'S JOURNEY TO THE EFFECTS OF IFRS AND ACCOUNTING EDUCATION

Serkan ATANOĞLU^{ID*} Aysun AKTAŞ MOZEİKÇİ^{ID**}

Araştırma Makalesi / Geliş Tarihi: 16.03.2025
Kabul Tarihi: 30.06.2025

Öz

IASB tarafından yayımlanan UFRS'lerin yüksek kalitede bir uluslararası finansal standartlar seti oluşturması hedeflenmekte olup sınır ötesi yatırım engellerini ortadan kaldırmak, finansal raporların kalitesini artırmak ve sermaye maliyetini düşürmek gibi faydaları bulunmakla beraber birçok ülkede uygulanmaktadır. Türkiye’de ise muhasebe standartları açısından en önemli adımı, 1994 yılında TÜRMOB bünyesinde 60 üyeli Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu’nun (TMUDESK) oluşturulmasıdır. 1994 yılında finansal raporlama sistemini değiştirmek için adım atmaya başlayan Türkiye günümüzde UFRS ile yakınsama sürecinde önemli ilerlemeler kaydetmiş durumdadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye’nin UFRS yakınsama sürecini incelemek ve Türkiye’deki çeşitli üniversitelerin seçilen fakültelerinden yetişen yeni muhasebe meslek elemanlarının eğitim ve öğretiminde bu süreçte karşılaştıkları akademik sorunlar ile ilgili girdi sunmaktır. Bu amaçla, yarı yapılandırılmış mülakat yöntemine dayalı anket çalışması gerçekleştirilmiş ve , akademisyenlerin Türkiye UFRS sürecine ilişkin neyin işe yarayıp neyin yaramadığına dair tavsiye, öneri ve görüşlerinden oluşan bir çalışma yapılmıştır. Katılımcıların dersin işlenişi sırasında farklı yöntemler kullandıkları ve öğrencilerin UFRS dersini almadan önce önkoşul derslerin olması gerektiği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, bu bulguların, öğrencilerini muhasebe mesleğinin uluslararası yönleri için hazırlayan eğitimciler için yararlı bir girdi olarak hizmet edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe ve Finansal Raporlama, Muhasebe Eğitimi, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları

JEL Sınıflaması: M40, M41, M42.

Abstract

IFRSs issued by the IASB are aimed at setting a high-quality set of international financial standards and are currently being implemented by many countries today, taking into account the benefits of eliminating cross-border investment barriers, improving the quality of financial reports, and reducing capital costs. In Turkey, one of the most important steps in terms of accounting standards is the formation of the Turkey Accounting and Auditing Standards Board (TMUDESK) with 60 member in 1994 organized by TURMOB. Turkey began to take steps to change the financial reporting system in 1994, today it has already made significant progress in the process of convergence with IFRS. The aim of this study is to investigate the IFRS convergence process in Turkey and selected faculty from various universities in Turkey, grows in new education and training of accountants to provide input regarding academic issues they face in the process. For this purpose, semi-structured interviews with academics survey methods based on recommendation as to whether Turkey wounds of what works and what related to the IFRS process is carried out a study of the opinions and suggestions. The participants were found to use different methods during the course delivery, and it was determined that prerequisite courses should be required before students take the IFRS course. As a result, it is thought that these findings will serve as a useful input for educators who prepare their students for the international aspects of the financial accounting profession.

Keywords: Accounting and Financial Reporting, Accounting Education, International Financial Reporting Standards.

JEL Classification: M40, M41, M42.

¹ **Bibliyografik Bilgi (APA):** FESA Dergisi, 2025; 10(2) , 284 - 292 / DOI: 10.29106/fesa.1659196

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, serkanatanoglu@hotmail.com, Kırklareli – Türkiye, ORCID: 0009-0000-9819-7988

** Araştırma Görevlisi, Kırklareli Üniversitesi İİBF, aysun.aktas@klu.edu.tr, Kırklareli – Türkiye, ORCID: 0000-0001-9691-5253

1. Giriş

1972 yılında IASC (International Accounting Standards Committee – Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi) olarak faaliyetlerine başlayan ve 2001 yılından bu yana IASB (International Accounting Standards Board- Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu) adıyla faaliyette bulunan kurul; bağımsız bir uzmanlar grubundan oluşmakta olup, muhasebe standartlarının belirlenmesi, mali raporların hazırlanması, denetlenmesi kullanılması ve hatta muhasebe eğitiminde kullanılmak üzere görev yapan bir kurumdur. Kurul üyeleri Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS)’nın geliştirilmesinden ve yayınlanmasından sorumludur (<https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board/>). UFRS’lerin yüksek kalitede bir uluslararası finansal standartlar seti oluşturması hedeflenmekle birlikte, bunların kabul edildiği ülkelerde üç temel fayda sağlaması beklenmektedir (Brown, 2010:272):

- Sınır ötesi yatırım engellerini ortadan kaldırmak
- Finansal raporların kalitesini arttırmak
- Sermaye maliyetini düşürmek.

UFRS’ler sağladığı faydalar göz önüne alındığında günümüzde birçok ülke tarafından uygulanmaktadır. Bazı ülkeler UFRS’leri tamamen benimsemişken, bazı ülkeler de mevcut raporlama standartlarını UFRS ile birleştirmiştir (Nie, Collins ve Wang, 2013: 277). Türkiye’de ise muhasebe standartları açısından en önemli adımlardan biri 1994 yılında TÜRMOB bünyesinde 60 üyeli Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu’nun (TMUDESK) oluşturulmasıdır. Bu kurul 19 adet uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu ulusal muhasebe standartları yayımlamış ancak bunların yasal yaptırımı bulunmadığı için gönüllülük esasına dayalı kalmıştır (Kocamaz, 2014: 111). 1994 yılında finansal raporlama sistemini değiştirmek için adım atmaya başlayan Türkiye, günümüzde UFRS ile yakınsama sürecinde önemli ilerlemeler kaydetmiş durumdadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’nin UFRS yakınsama sürecini incelemek ve Türkiye’deki çeşitli üniversitelerin seçilen fakültelerinden yetişen yeni muhasebecilerin eğitim ve öğretiminde bu süreçte karşılaştıkları akademik sorunlar ile ilgili girdi sunmaktır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada öncelikle, Türkiye’nin yakınsama sürecini anlamak için Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS)’nin tarihsel gelişimi ele alınacak ve özellikle uluslararası standartlarla yakınlaşmanın hedef olarak belirlendiği dönemler ele alınmıştır. Daha sonra Türkiye’de yakınsama sürecine ilişkin neyin işe yarayıp neyin yaramadığına dair akademisyenlerin tavsiye, öneri ve görüşlerine yer verilmiştir. Sonuç olarak, bu bulguların öğrencilerini muhasebe mesleğinin uluslararası yönlerine hazırlayan eğitimciler için yararlı bir kaynak olacağı düşünülmektedir.

2. Türkiye’de Muhasebe Ve Finansal Raporlama Standartları Süreci

Türkiye’de muhasebe standartları oluşturma süreci, 09/02/1994 tarihinde TÜRMOB tarafından TMUDESK’in kuruluşuyla başlamıştır. Bu kuruluş finansal tabloların ihtiyaca uygun, karşılaştırılabilir ve anlaşılır olmasını sağlayacak muhasebe standartları ile ulusal denetim standartlarını oluşturmak ve yayımlamak amacıyla oluşturulmuştur. Daha sonra, 18/12/1999 tarihinde Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) kurulmuştur (Gökçen, Ataman, Cebeci, ve Cavlak, 2015:125).

TMSK, 2006’ya kadar Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve UFRS’leri Türkçeye çevirerek yayımlamıştır (Gökçen vd, 2015:125). TMSK, kurulmuş olduğu 1999 tarihinden 2011 yılına kadar görevlerine devam etmiştir. Kurul, 2011 yılından itibaren görevini ve yetkilerini Kamu Gözetimi Kurumu (KGK), Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna devretmiştir (Sarı Özgün, 2018: 16). 2012 yılında yeni Türk Ticaret Kanunu ile beraber TFRS’ye göre raporlama yapılması da gerekli hale gelmiştir. 2014 yılında yapılan düzenleme ile TFRS uygulamasının kapsamı, Kamu Yararını İlgilendiren Kuruluşlar (KAYIK) ile sınırlandırılmıştır (Taştan ve Doğan, 2022).

2012 sonrasında ise, finansal raporlama da farklı ölçeklerde ki işletmeler için finansal raporlama standartları yürürlüğe girmiştir. Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (BOBİ FRS), 29 Temmuz 2017 tarihinde yayımlanmıştır. Küçük ve Mikro İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı (KÜMİ FRS) ise 16 Ocak 2023 tarihinde yayımlanmış, 1 Ocak 2023 tarihi ve sonrasındaki hesap dönemlerinde uygulanmak yürürlüğe girmiştir (KGK, 2023).

3. Literatür Özeti

Thomas (2009), UFRS’ye geçişi ve işletme okullarında yakınsama hazırlıklarına yönelik etkileri vurgularken; Munter ve Reckers (2010), UFRS öğretimindeki zorlukları incelemiş ve etik, gerçeğe uygun değer muhasebesi ve UFRS’ nin ders seviyesinden ziyade müfredat düzeyinde gerçekleştirilecek değişiklikler sayesinde, fakültelerde yoğun pedagojik zorlukların üstesinden gelinebileceğini önermektedirler. Ayrıca, yazarlar UMS/UFRS içeriğini

eğitimcilerin derslerine entegre etmeye çalıştığını ve bunun muhasebe meslek mensupları tarafından farkına varıldığının altını çizmişlerdir.

Zhu, Rich, Michenzi, Cherubini (2011), ABD’de lisans düzeyinde muhasebe derslerinde UFRS yakınsama kapsamında öğrencilerdeki farkındalığı ölçen bir anket çalışması yapmıştır. Ankete katılanların çoğunluğu, UFRS materyalinin muhasebe dışı iş dalları için önemli olduğunu, ancak yarısından fazlasının konuyla ilgili terim başına 30 dakikadan daha az zaman harcadığını ileri sürmüştür. Bu durumu farkındalık yaratma konusunda eksiklik olduğunu göstermiş ve araştırmacılar, UFRS eğitim süresi ile öğrencinin ilgisi arasında olumlu ilişki bulunduğunu ifade etmişlerdir.

Coetzee ve Schmulian (2012) yılında pedagojik bakış açısıyla Güney Afrika’da UFRS’ye ilişkin yapılan araştırmaların etkilerini özetlemiştir. İlk olarak; kurallara dayalı bir Güney Afrika Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri (GAAP- GKGMİ)’nden ilkelere dayalı bir UFRS GKGMİ’ye geçişin, fakülteleri muhasebe derslerinde eğitim materyallerini yeniden tasarlama konusunda zorladığını belirtmiştir. İkinci olarak, yazarlar Güney Afrika üniversitelerinde ana dilin İngilizce veya Afrikaans olması nedeniyle, UFRS GKGMİ’nin Afrikaans dilinde hemen bulunmamasının, UFRS’ye geçişi daha da karmaşık hale getirdiğini ifade etmişlerdir. Yine 2012 yılında Carvalho ve Salotti, UFRS’nin benimsenmesini ve bu durumun Brezilya’daki muhasebe öğretimini nasıl etkilediği tartışmışlardır. Bu amaçla, Brezilyalı yasa koyucuların, şirket hukuku ve gelir vergisi mevzuatını UFRS uygulaması için güvenli bir yol sağlayacak şekilde nasıl değiştirdiğine dair arka plan sunmuşlar ve bu değişikliklerin, UFRS eğitim- öğretimi konusunda da kod yasaları ve vergi esinli muhasebe sisteminden ilkelere dayalı bir müfredata geçişi gerektirdiğini belirtmişlerdir.

Jackling, de Lange ve Natoli (2013), Avustralya’da UFRS’ nin kabul edilme sürecini gözden geçirmekte ve Avustralya muhasebe eğitimcilerinin öğretim yaklaşımlarını nasıl değiştirdiğini tartışmaktadır. Muhasebe eğitimcileri genellikle finansal muhasebe öğretimi için kavramsal çerçeve yaklaşımını benimsemişlerdir, ancak üniversiteler bu çerçeveyi giriş düzeyinde mi yoksa ikinci ve üçüncü sınıflarda mı kullanacakları konusunda farklılıklar göstermiştir. Nie v.d. (2013), UFRS yakınsama sürecinin muhasebe eğitime etkisini muhasebe profesörleri açısından incelemiştir. Bu yolla, Çin muhasebe standartlarının IFRS ile yakınsaması konusunda 10 Çinli akademisyenle görüşülmüş ve görüşmelerin sonuçları dört kategoride toplanmıştır: (1) geçiş sırasındaki akademik konular, (2) sürekli eğitim ve öğretim konuları, (3) kültürel ve ekonomik konular ve (4) gerçeğe uygun değer muhasebesi olan konular. Clay (2013); beş muhasebeci ve yedi muhasebe profesörü üzerinde yaptığı çalışmada, UFRS’lerin başlangıç seviyesi muhasebe derslerinde derinlemesine işlenmemesi gerektiğini bunun yerine UMS/UFRS temel kavramlarının sadece giriş seviyesinde kalmasının yeterli olacağını belirtmişlerdir.

Tan, Chatterjee ve Bolt (2014), UFRS’ nin muhasebe eğitime entegrasyonu hakkında kapsamlı bir literatür taraması yapmış ve Business Source Complete 15 veri tabanında 2001-2012 UFRS eğitimi literatürünü gözden geçirmişlerdir. Sonuçlara göre, literatürü dört tema altında kategorize etmişlerdir: (1) yerel müfredatta UFRS entegrasyonunun mevcut durumu, (2) UFRS’nin öğretilmesinde yaklaşımlar, (3) UFRS eğitiminin uygulanmasındaki engeller ve (4) UFRS’ nin öğrenilmesini kolaylaştırmak. Ayrıca, yazarlar UFRS öğretiminde en başarılı yöntemlerin eleştirel düşünme ve yargılama becerilerinin vurgulandığı aktif öğrenme yaklaşımları olarak ortaya çıktığı sonucuna varmıştır. Bunun yanı sıra, öğrencilerin ve eğitimcilerin UFRS eğitimi ile ilgili kaynak algılarını ve erişilebilirlik durumlarını araştıran çalışmaların yetersiz olduğunu eleştirmişlerdir.

Türkiye’de ki konu ile ilgili çalışmalara bakıldığında ise;

Gökçen ve diğerleri (2015), Türkiye’de devlet üniversitelerindeki işletme bölümlerinde muhasebe standartları eğitime ilişkin verilen dersleri ve içeriklerini incelemiştir. Devlet üniversitelerinde ki 122 işletme bölümünün 46 tanesinde ders planlarında muhasebe standartlarına ilişkin ders bulunduğunu tespit etmişlerdir.

Daştan ve Bellikli (2016), Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları’nın muhasebe eğitimindeki yerini, üniversitelerin lisans ve lisansüstü seviyeleri, ayrıca muhasebe meslek mensubu sınavları çerçevesinde araştırmışlardır. Muhasebe eğitim programlarında yer alan ders içeriklerinin TMS/TFRS’yi kapsayacak şekilde güncelleştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Temiz, Acar ve İpçi (2016), çalışmalarında, Ankara ilindeki devlet üniversitelerinin işletme bölümlerinde eğitim alan öğrencilerin UFRS hakkındaki farkındalık düzeylerini, müfredat hakkındaki düşüncelerini anket yoluyla incelemiştir. Çalışma sonucunda UFRS’nin öğrenciler tarafından Dünya’da tek tip muhasebe olacağının algılandığı görülmüş, öğrencilerin UFRS ders anlatımı sırasında önemli bir kısmının vaka eğitimini tercih ettikleri belirtilmiştir.

Duruer, Akbaş ve Zeytinoğlu (2016), Türkiye’deki muhasebe eğitimi veren akademisyenlerin muhasebe eğitime Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının dahil edilmesiyle ilgili görüşlerini incelemiştir. Bu amaçla 96 akademisyene anket çalışması uygulamışlardır. Yaptıkları çalışmanın sonunda Muhasebe Sistemi Genel Tebliği ve vergi yasaları ile UFRS’nin eşit şekilde eğitimlerde yer verilmesi gerektiğine ulaşmışlardır.

Akyüz ve Yeşil (2017), Türkiye Finansal Raporlama Standartları açısından muhasebe meslek mensuplarına yönelik yapılmış akademik çalışmaları derlemiş ve meslek mensuplarının en önemli ortak sorununun standartlarla ilgili sistematik eğitim eksikliği olduğunu vurgulamışlardır. Aynı zamanda meslek mensuplarına yönelik olarak, TFRS’ler ile ilgili verilen eğitimlerin bilimsel öğretici modeller ile desteklenerek niteliğinin artırılmasına yönelik önerilerde bulunmuşlardır.

Çil Koçyiğit ve Güngör Tanç, (2017), Türkiye’deki üniversitelerde lisansüstü eğitim programlarında yer alan muhasebe ve işletme eğitiminde verilen muhasebe standartları ders içeriklerinin ve ders planlarının TMS/TFRS tam setine uyumunu ortaya koymayı amaçladıkları çalışmada, ders içeriklerinin tam set TMS/TFRS ile uyumlu olmadığını tespit etmişlerdir.

Eren ve Alkan (2021), çalışmalarında devlet ve vakıf üniversitelerinin Bologna bilgi paketlerinde yer alan muhasebe standartları derslerini incelemişler, ve lisans programlarında muhasebe standartları derslerine henüz beklenen önemin verilmediği belirtmişlerdir.

4. Araştırma Metodolojisi

Bu bölümde, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, araştırma örnekleme, veri toplama yöntemi ve araştırma modeline yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’nin UFRS sürecini incelemek ve Türkiye’den çeşitli üniversitelerde UFRS eğitimi veren akademisyenlerin, muhasebeci adaylarının eğitim ve öğretiminde karşılaştıkları akademik sorunlara ilişkin bilgiler vermektir.

4.2. Araştırmanın Önemi

Türkiye’nin UFRS yolculuğu süresince muhasebe eğitimi her aşamada etkilenmiştir. Bu çalışma sonucunda elde edilecek bulgular, öğrencilerini finansal muhasebe mesleğinin uluslararası yönleri için hazırlayan eğitimciler için yararlı bir girdi olarak hizmet edecektir.

4.3. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki çeşitli devlet ve vakıf üniversitelerinde lisans düzeyinde UFRS dersi veren öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Araştırmada, nitel veri toplama yöntemlerinden yarı yapılandırılmış mülakat yöntemi tercih edildiğinden, örneklem belirleme sürecinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Bu kapsamda, farklı akademik unvanlara sahip ve farklı üniversitelerde görev yapan 5 öğretim üyesi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

4.4. Verilerin Toplama Yöntemi ve Analizi

Yarı yapılandırılmış mülakat yöntemine dayalı anket çalışması ile akademisyenlerin Türkiye’deki UFRS süreci ve bu sürecin muhasebe eğitimine etkilerine ilişkin betimsel analiz yöntemi benimsenmiştir. Veriler, katılımcıların verdikleri yanıtlar doğrultusunda kategorize edilerek özetlenecek; konuya ilişkin görüş ve önerilere yer verilecektir. Çalışmaya katılan akademisyenlere yüz yüze 24 soru yöneltilmiştir.

4.5. Araştırma Bulgularının Özeti

Araştırma verilerinin analizinde betimsel analiz teknikleri kullanılmıştır. Betimsel analiz; elde edilen verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenip yorumlandığı, görüşülen kişilerin düşüncelerini çarpıcı bir şekilde yansıtmak amacıyla sıklıkla doğrudan alıntılarının kullanıldığı ve elde edilen sonuçların neden sonuç ilişkisi çerçevesinde yorumlandığı analiz tekniğidir (Altunay, Oral, ve Yalçınkaya, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Tablo 1. Katılımcıların Temel Özellikleri

	X1	X2	X3	X4	X5
Cinsiyet	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	Erkek
Akademik Ünvan	Dr. Öğr. Üyesi	Doç. Dr.	Prof. Dr.	Prof. Dr.	Prof. Dr.
Çalıştığı Kurum	Vakıf Üniversitesi	Devlet Üniversitesi	Devlet Üniversitesi	Devlet Üniversitesi	Devlet Üniversitesi

Ders Verme Tecrübesi	6-10 Yıl	11-15 Yıl	26 Yıl ve Üzeri	6-10 Yıl	21-25 Yıl
----------------------	----------	-----------	-----------------	----------	-----------

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların ikisi kadın, üçü ise erkektir. Görüşme yapılan katılımcıların üçü Profesör Doktor, biri Doçent Doktor diğeri ise Doktor Öğretim Üyesidir. Katılımcıların biri vakıf üniversitesinde akademik hayatlarına devam etmekteyken diğer dört öğretim üyesinin kadrosu devlet üniversitesinde bulunmaktadır. Katılımcıların tamamı, 6 yıl ve üzeri ders verme tecrübesine sahiptir. X1 ve X4 katılımcıları 6 ila 10 yıl arasında ders verme tecrübesine sahipken, X2 katılımcısı 11 ila 15 yıl arasında, X5 katılımcısı 21-25 yıl ve X3 katılımcısı ise 26 yılın üzerinde ders verme tecrübesine sahiptirler.

Tablo 2. UFRS Dersi İle İlgili Temel Bilgiler

	X1	X2	X3	X4	X5
UFRS Dersi Verilen Üniversite	Vakıf Üniversitesi	Devlet Üniversitesi	Vakıf ve Devlet Üniversitesi	Vakıf ve Devlet Üniversitesi	Devlet Üniversitesi
UFRS Dersinin Verildiği Düzey	Lisans - Y. Lisans	Yüksek Lisans	Lisans - Y. Lisans - Doktora	Y. Lisans - Doktora	Lisans
Kurumunuzda UFRS Dersi Zorunlu mu Seçmeli mi?	Zorunlu	Zorunlu	Seçimlik	Zorunlu	Seçimlik
UFRS Dersinin Eğitim Dili	Türkçe	Türkçe	Türkçe	Türkçe	Türkçe
İlk Olarak Ne Zaman UFRS Dersi Vermeye Başladınız	2016	2016	2000	2009	2015
UFRS Dersi Öncesi Zorunlu	Hayır	Evet	Evet	Hayır	Hayır
Ön Koşul Dersi Var mı?	Hayır	Evet	Evet	Hayır	Hayır
Size Göre Ön Koşul Dersi Olmalı mı?	Evet	Evet	Evet	Evet	Evet
UFRS Dersinde Vak'a kullanıyor musunuz?	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
Dönem Projesi Veriyor musunuz?	Hayır	Hayır	Evet	Evet	Hayır
UFRS Dersinde Tüm Standartlar Ders Planına Dahil mi?	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır	Hayır

Tablo 2’de, katılımcıların vermiş oldukları UFRS dersi ile ilgili temel bazı sorular yer almaktadır. Katılımcılardan X1 sadece vakıf üniversitesinde UFRS dersi vermekte; X3 ve X4 ise hem vakıf hem de devlet üniversitelerinde UFRS dersi vermektedir. X2 ve X5 devlet üniversitesinde UFRS dersi vermektedirler. X5 dışındaki dört katılımcı yüksek lisans seviyesinde UFRS dersi verirken, X3 ve X4 ayrıca doktora seviyesinde de ders vermektedir. X5 ise lisans seviyesinde UFRS dersi vermektedir. Verilen UFRS dersi, üç katılımcının (X1, X2, X4) görev yaptığı üniversitelerde zorunlu; iki katılımcının (X3, X5) üniversitelerinde ise seçimlik UFRS dersi seçimlik verilmektedir. Tüm katılımcılar dersi Türkçe olarak verdiğini belirtmiştir.

X3 katılımcısı, 2000 yılından beri UFRS dersi verdiğini belirtmiş; X4, 2009 yılından itibaren, X5 ise 2015 yılından beri UFRS dersi vermektedir. X1 ve X2 katılımcıları ise 2016’dan itibaren UFRS dersi vermektedir. Katılımcıların (X2, X3) görev yaptığı iki üniversitede UFRS dersinin alınabilmesi için ön koşul dersler bulunmaktadır. Ancak üç katılımcının (X1, X4 ve X5) üniversitelerinde, UFRS dersini almak için herhangi bir ön koşul bulunmamaktadır. Bununla birlikte, beş katılımcının tamamı, öğrencilerin UFRS dersini almadan önce ön koşul derslerini alması gerektiğini ifade etmiştir. X1, Finansal Muhasebe dersinin ön koşul dersi olarak alınması gerektiğini belirtirken, X2 katılımcısının görüşü: “*Genel Muhasebe, Envanter ve Değerleme, Finansal Tablolar ve Mali Analiz dersi ön koşul dersi olarak alınmalıdır.*” X3 katılımcısı, Temel Muhasebe derslerinin alınması gerektiğini belirtmiştir. X4 katılımcısı görüşünü şu şekilde belirtmiştir: “*Lisans seviyesinde UFRS dersi veriliyor ise genel muhasebe ön koşul dersi olmalı. Ayrıca, yüksek lisans veya doktora seviyesinde UFRS dersi veriliyor ise Genel Muhasebe dersini lisansta almış olmak ön koşul olmalıdır.*” X5 ise X1 katılımcısına benzer şekilde, Genel Muhasebe dersinin UFRS dersi öncesi ön koşul olarak alınması gerektiğini belirtmiştir.

Katılımcılara, UFRS dersinin kaçınıcı dönemde verildiği sorulmuş; X1, UFRS dersinin 7. Dönemde, X3, dersin 4. Sınıfta, X4 ise 1. ve 2. dönemlerde UFRS1 ve UFRS 2 olarak verildiğini belirtmiştir. Dersin verildiği dönemle ilgili bir benzerlik bulunmamaktadır.

Tablo 3. UFRS Dersinde Materyal Kullanımı

	X1	X2	X3	X4	X5
UFRS dersinde yabancı kaynaklardan (kitap/makale) yararlanıyor musunuz?	Hayır	Hayır	Evet	Hayır	Hayır
UFRS dersi işlenirken kullandığınız yöntemler nelerdir?	*Ders Anlatımı *Örnek Sorularla Eğitim *Vak'a Kullanımı	*Ders Anlatımı *Örnek Sorularla Eğitim	*Ders Anlatımı *Örnek Sorularla Eğitim *Ödev/Sunum *Vak'a Kullanımı şemalar	*Ders Anlatımı *Ödev/Sunum	*Ders Anlatımı *Örnek Sorularla Eğitim
Dönem projesi veriyor musunuz?	Hayır	Hayır	Evet	Hayır	Hayır

Tablo 3'te katılımcıların UFRS dersini verirken kullandıkları materyaller incelenmiştir. Dersin işlenmesi sırasında X3 dışında yabancı kaynak kullanan bir katılımcı bulunmamaktadır. X2; "Türkçe kaynaklar yeterlidir" şeklinde görüş bildirmiş, X4 ise ; "Yararlanmıyoruz. Öğrencilerimin İngilizce düzeyleri yeterli değil" şeklinde görüş belirtmiştir.

X1 ve X3, diğer katılımcılardan farklı olarak ders işlenirken Vak'a da kullandıklarını belirtmişlerdir. X3, tüm standartlarda Vak'a kullanımından yararlandığını belirtirken, X1, "Muhasebe politikaları, M.D.V., M.O.D.V. kaydı, hesaplama ve gerçeğe uygun değer" konularında vaka kullanımından yararlandığını belirtmiştir.

Katılımcılara UFRS dersi ile ilgili öğrencilere dönem projesi verilip verilmediği sorulmuş, X3 dışında diğer katılımcılar dönem projesi vermediklerini belirtmişlerdir. X3: "Standart uygulamaları ve Kap analizleri ile ilgili dönem projesi veriyorum" demiştir. X4 ise: "Dönem projesi yerine herkes 1 veya 2 defa bir standart hazırlıyor ve sunuyor" şeklinde geri dönüş yapmıştır.

Öğrencilerin UFRS eğitiminde hangi standartlarda zorlandıkları ile ilgili katılımcıların görüşleri sorulmuş, X4 ve X3 Finansal Araçlar ile ilgili standardın zor anlaşıldığının bahsetmiş, X4 ayrıca, nakit akış tablosunun indirekt formülünün öğrencilerin kafasını karıştırdığının bahsetmiştir. X3: "Uygulama alanı dar olan (örneğin sigorta sözleşmeleri) ve muhasebeleştirmeden ziyade finansal raporlamaya yön veren standartlar daha zor anlaşılmakta. Bu kapsamda UFRS'lerin UMS'lerden daha zor anlaşıldığını söylenebiler." şeklinde öğrencilerin yaşadığını zorlukları belirtmiştir. X5 ise, sigorta sözleşmeleri, ilişkili taraflar ve konsolide tabloların anlaşılmasında zorluklar yaşandığını belirtmiştir.

Öğrenciler tarafından hangi standartların daha kolay anlaşıldığını ile ilgili olarak öğretim üyelerinin görüşleri alınmış, X1, Maddi Duran Varlıkların ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların kolay anlaşıldığını belirtmiş, X2, Maddi Duran Varlıklar yanında Stokların da öğrenciler tarafından kolay öğrenildiğini belirtmiştir. X4 ise: "Uygulama alanı dar olan (örneğin sigorta sözleşmeleri) ve muhasebeleştirmeden ziyade finansal raporlamaya yön veren standartlar daha zor anlaşılmakta. Bu kapsamda UFRS'lerin UMS'lerden daha zor anlaşıldığını söylenebiler" şeklinde görüş bildirmiştir. X3 ise, finansal araçlar hariç diğer standartların kolay öğrenildiğini belirtmiştir. X5 ise ,borçlanma, yatırım amaçlı gayrimenkuller ve X2 ile benzer şekilde stoklar standartlarının öğrenciler tarafından daha kolay anlaşıldığını belirtmiştir.

Katılımcılara, UFRS dersini vermeye başladıkları ilk yıllarda karşılaştıkları problemler sorulmuş, X3, kaynakların tercüme olmasını problem olarak göstermiştir. X1 ise, UFRS ile ilgili bilinirliğin az olması ve örneklere ilişkin kaynak sayısının yetersiz olmasının sıkıntı yarattığını belirtmiştir. X4 ise: "Standartların pratikteki karşılıklarını, kayıt usullerini bulmakta zorlandım." demiştir.

Katılımcılara, akademik dünyanın ve öğrencilerin UFRS ile ilgili dönüşüme hazır olup olmadıkları sorulmuş, X2, X3 ve X5 hazır olduklarını belirtmiş, X1 ise, hazır olmadıklarını belirtmiştir. X2: “Akademik dünya hazır, öğrenciler hazır. Yalnız yerel mevzuat için dönüşüm gerekiyor.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Katılımcılara UFRS sürecine yeni dahil olan ülkelerde karşılaşılabilecek zorluklar ve beklenmedik durumlar ile üniversitelerde UFRS eğitimi konusunda verebilecekleri tavsiyeler sorulmuş ve görüşleri alınmıştır. X4: “Lisans seviyesinde seçmeli olarak işletme, iktisat gibi bölümlerin müfredatında bulunmalıdır diye düşünüyorum. Ayrıca genel muhasebe dersinin artık UFRS'ye uygun işlenmesi gerekiyor. Bu dersi daha zorlu hale getirecek ancak herkes zamanla alışır. Lisans seviyesinde farkındalık yaratmak gerekir diye düşünüyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir. X3, dersin pratik, anlaşılır ve açık örneklerle anlatılması gerektiğinden bahsetmiştir. X2, konuyu meslek mensupları açısından ele alarak şunları söylemiştir: “Dönüşüm zorlayıcı olmamalı, ihtiyaç ile olmalı. Önce ihtiyacın gerekçeleri tanıtılmalı, UFRS dönüşümünün neler getireceği meslek odaları tarafından bütün uygulayıcılara anlatılmalı. Şu an Türkiye’de meslek odaları bu konuda oldukça zayıf. UFRS’lerin tercümesini yapmaktan öteye geçemiyorlar. Bu da adaptasyon sorununu artırıyor. Yine de uygulama kapsamının zamanla arttırılıyor olması olumlu bir uygulama olarak değerlendirilebilir.”. X1 ise vergi hesaplamalarının UFRS raporlamaları üzerinden yapılması gerektiği yönünde görüş bildirmiştir.

Katılımcılara, Türkiye’de muhasebe standartlarının pratikte uygulanması ile ilgili düşünceleri sorulmuş; özellikle borsaya kote şirketlerin uygulamalarıyla ilgili görüşler ağırlık kazanmıştır. X4, UFRS’nin uygulanabilirliği ile ilgili olarak: “BİST100’dekiler tarafından genellikle ciddi bir şekilde uygulandığını görüyorum. Ancak, borsadaki diğer şirketleri bilemeyeceğim. Ancak BOBİ FRS kapsamındaki işletmeler tarafından ciddi bir uygulama söz konusu değil.” şeklinde görüş bildirmiştir. X2 pratikte uygulanabilirlik ile ilgili olarak: “Borsaya kote olmamış işletmeler için uygulanabilir bir set değildir. Standardın genelinde GUD ölçümü ön plana çıkmaktadır. Bu tüm işletmeler için uygulanabilir değildir.” şeklinde görüşünü bildirmiştir. X1 ise: “zorlu bir süreç, vergiye yönelik muhasebe kaydı tutmak yerine, işletmenin gerçek durumunu baz alarak yapılan kayıtlar öne çıkartılmalıdır.” şeklinde görüşünü dile getirmiştir. X5 ise; “Türkiye’de muhasebe standartlarının orta vadede yaygın olarak kullanılacağını düşünüyorum.” şeklinde görüşünü belirtmiş, kullanımda sıkıntı yaşanmayacağını vurgulamıştır.

Son olarak, katılımcılara UFRS’nin uygulanmasında ve eğitiminde düzenleyicisi rol oynayan otoritelerin rolünü nasıl değerlendirildikleri sorulmuş; katılımcılar genel olarak Kamu Gözetimi Kurumu’nun (KGK) etkinliğinden bahsetmişlerdir. X1’e göre, “KGK eğitimlerini daha sık yapmalı, böylece tanınırlık ve bilinirlik artacaktır.” X3 ise KGK’nin etkin ve verimli olduğunu belirtmiş, X2, “KGK’nın rolü önemli fakat yeterli eğitim desteği sunamamakta. Ancak, güncel gelişmeleri (IASB) etkili bir biçimde takip edebilmektedir.” Şeklinde görüş bildirmiştir. X4 ise: “Başka bir sektörde bu kadar eğitim verildiğini düşünmüyorum. Sektörde çok sık ve yoğun eğitim veriliyor. Zorunlu olmayan eğitimler muhasebeciler odaları tarafından da veriliyor. Ancak, pratikteki muhasebe uygulamaları gerçek olmayan işlemlerin üzerine kurulu olduğu için eğitimler genel kültür düzeyini arttırmaktan başka bir işe yaramıyor diye düşünüyorum. Otoritenin eğitim dışında yapabileceği bir şey olduğunu zannetmiyorum” şeklinde görüş bildirmiştir. X5 ise; “Özellikle KGK’nın etkin çalıştığını, SPK’nın da sınavların içerisine standartları dahil ederek ilgilileri standartları öğrenme konusunda teşvik ettiğini düşünüyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

5. Sonuç

Birçok alanda olduğu gibi muhasebe alanında da dünya ile entegrasyon, beraberinde yeni kurallar ve standartları getirmiştir. Uluslararası ticaret, çok uluslu şirketler ile yapılan ortaklıklar, yatırımcı, sermayedarlar ve paydaşların beklentileri finansal raporlama da uluslararası standartları gerekli kılmıştır.

Dünyada birçok ülke tarafından uygulanması bulunan UFRS’lerin ülkemizde de uygulanmaya başlaması ile beraber, standartların bilinirliğinin yaygınlaşması ve gerekli eğitimlerin verilmesi için öncelikli görev üniversitelere ve akademisyenlere düşmektedir. Müfredatlarında UFRS dersleri bulunan programlar, farklı eğitim uygulamakta ve bu eğitimler sırasında çeşitli zorluklar ile karşılaşılabilmektedir.

Bu zorlukları ve akademisyenlerin Türkiye’deki UFRS süreci ile bu sürecin muhasebe eğitimine etkilerine ilişkin çalışmada, yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile katılımcılara anket uygulanmış ve görüşleri alınmıştır. Katılımcılar farklı akademik unvan ve tecrübeye sahiptirler. Her bir katılımcı UFRS dersini Türkçe olarak vermekte ve ders seçilmiş veya zorunlu olarak üniversiteden üniversiteye göre fark göstermektedir. Katılımcılar, öğrencilerin UFRS dersini almadan önce alması gereken ön koşul dersleri olması gerektiğini belirtmiş, öğrencilerin öncelikle temel muhasebe ve finansal raporlamaya dair genel bilgilerinin temellendirilmiş olması gerektiği konusunu vurgulamışlardır.

Öğrencilerin finansal araçlar gibi bazı standartları öğrenmede genel olarak zorluk yaşadıkları belirtilmiş, özellikle öğrenmede zorluk yaşanan konularda yapılacak eğitimlerde örnek ve vaka çalışmalarının öğrenmeyi

kolaylaştıracağı belirtilmiştir. Benzer şekilde Kamu Gözetim Kurumu (KGK) tarafından verilen eğitimlerde de ağırlıklı olarak teorik bilgilere yer verilmesinin yerine, uygulamada avantaj sağlayacak vaka ve örnek temelli çalışmalarla eğitimlerin pekiştirilmesinin, hem eğitimin kalitesini arttıracığı hem de eğitimlerin amacına daha fazla yaklaşılmalarını sağlayacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye'nin UFRS süreci boyunca muhasebe eğitimi her aşamada bu dönüşümden etkilenmiştir. Bu çalışma sonucunda elde edilecek bulgular, öğrencilerini finansal muhasebe mesleğinin uluslararası boyutlarına hazırlayan eğitimciler için yararlı bir kaynak olacaktır.

Kaynakça

- Akyüz, F.; Yeşil, T. (2017). TFRS Açısından Muhasebe Meslek Mensuplarına Yönelik Yapılmış Olan Akademik Çalışmaların Değerlendirilmesi, *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4(1), ss. 77-95.
- Altunay, E., Oral, G., & Yalçinkaya, M. (2014). Eğitim Kurumlarında Mobbing Uygulamalarına İlişkin Nitel Bir Araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 62-80.
- Brown, P. (2011). "International Financial Reporting Standards: what are the benefits?", *Accounting and Business Research*, 41(3). Ss. 269-285. DOI: [10.1080/00014788.2011.569054](https://doi.org/10.1080/00014788.2011.569054)
- Carvalho, L. N., & Salotti, B. M. (2012). "Adoption Of IFRS In Brazil And The Consequences To Accounting Education", *Issues in Accounting Education*, 28(2), 235-242.
- Clay, M. E. (2013), "Incorporating International Financial Reporting Standards: IFRS in the accounting curriculum", *Proceedings of the Northeast Business & Economic Association*, pp.35-39.
- Coetzee, S. A., & Schmulian, A. (2012). "The Effect of IFRS Adoption On Financial Reporting Pedagogy In South Africa", *Issues in Accounting Education*, 28(2), 243-251.
- Çil Koçyiğit, S.; Güngör Tanç, Ş. (2017). Türkiye'deki Üniversitelerde Lisansüstü Eğitim Programlarında Yer Alan Muhasebe Standartları Dersleri Üzerine Bir Araştırma, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (50), ss. 57-58.
- Daştan, A., & Bellikli, U. (2016). Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları Eğitiminde İdeali Arayış: Türkiye'de Bir Araştırma. 35. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 45-84). K.K.T.C.: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İşletme Bölümü.
- Duruer, S., Akbaş, H. E., & Zeytinoğlu, E. (2016). Uluslararası Finansal Raporlama Standartları ve Türkiye'de Muhasebe Eğitimi Veren Akademisyenlerin Görüşleri Üzerine Bir İnceleme. 35. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 125-148). K.K.T.C.: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İşletme Bölümü.
- Eren, T., Alkan, A. Tunga (2021). Lisans Programlarında Öğretilen Muhasebe Standartları Dersi Üzerine Bir İnceleme: Türkiye Örneği. 39. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 372-383). Burdur. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi.
- Gökçen, G., Ataman, B., Cebeci, Y., & Cavlak, H. (2015). Türkiye'deki Devlet Üniversitelerinin Lisans Programlarındaki Muhasebe Standartları Eğitimi Üzerine Bir Araştırma. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11(44), 121-145.
- Jackling, B., de Lange, P. A.; Natoli, R. (2013). "Transitioning To IFRS In Australian Classrooms: Impact On Teaching Approaches", *Issues in Accounting Education*, 28(2), 263-275.
- Kocamaz, H. (2014). "Uluslararası muhasebe standartlarının dünyada ve Türkiye'de oluşum ve gelişim süreci". *KSÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2, ss. 105-120.
- Nie, P.; Collins, A. B.; Wang, S. (2013). "China's Progress with IFRS Convergence: Interviews with Chinese Professors", *Issues in Accounting Education*, Vol: 28., No:2, ss. 277-290.
- Munter, P.; Reckers, P. M. (2010). "Uncertainties And Budget Shortfalls Hamper Curriculum Progress On IFRS", *Issues in Accounting Education*, 25(2), 189-198.
- Sarı Özgün, H. (2018, Ocak). Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Çerçevesinde Uluslararası Finansal Raporlama Standartları'nın Kullanımını Etkileyen Faktörler ve Adım Üniversiteleri'nde Bir Uygulama. 16. Denizli: Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- Taştan, H. ve Doğan, S. (2022). BOBİ FRS Kapsamında Tarımsal Faaliyetlerin İncelenmesi ve TMS-41 Tarımsal Faaliyetler Standardı ile Karşılaştırması, *Mali Çözüm Dergisi*, 32(170), 45-64.
- Tan, A., Chatterjee, B.; Bolt, S. (2014). "The Rigour Of IFRS Education in The USA: Analysis, Reflection And Innovativeness". *Accounting Education*, 23(1), 54-70.

Temiz, H., Acar, M., & İpçi, M. Ö. (2016). Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarının (UFRS) Muhasebe Eğitimi Açısından İncelenmesi Ankara Örneği. 35. *Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu* (s. 105-121). K.K.T.C.: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi İşletme Bölümü.

Thomas, J. (2009). “Convergence: Businesses And Business Schools Prepare For IFRS”, *Issues in Accounting Education*, 24(3), 369-376.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.

Zhu, H., Rich, K. T., Michenzi, A. R.; Cherubini, J. (2011). “User-Oriented IFRS Education İn Introductory Accounting At US Academic Institutions: Current Status And İnfluencing Factors”, *Issues in Accounting Education*, 26(4), 725-750.

İnternet Kaynakları

<https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board/>, (Erişim Tarihi: 22.02.2025)

KGK (2023). Küçük ve Mikro İşletmeler için Finansal Raporlama Standardı (KÜMİ FRS). [https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/11692/Küçük-ve-Mikro-İşletmeler-için-Finansal-Raporlama-Standardı-\(KÜMİ-FRS\)](https://www.kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/11692/Küçük-ve-Mikro-İşletmeler-için-Finansal-Raporlama-Standardı-(KÜMİ-FRS)) , (Erişim Tarihi: 07.05.2025)